

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Вінницького державного
педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

_____ проф. Лазаренко Н.І.

« __ » _____ 2022 р.

ПРОГРАМА І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
з Основ фізичної реабілітації
для вступу на ОС бакалавра
на основі ОКР молодшого спеціаліста
за спеціальністю: 227 Фізична терапія, ерготерапія

Голова фахової атестаційної комісії

доц. Дмитренко С.М.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Зміст програми	5
Критерії оцінювання відповідей абітурієнтів на фаховому вступному випробуванні для вступу на СВО бакалавр зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія	9
Екзаменаційні питання з фахового вступного випробування.....	11
Література	15

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування на СВО бакалавр є перевірка рівня знань і вмінь абітурієнтів. Завданням вступного випробування є перевірка якості засвоєння абітурієнтами отриманих знань з вступу до спеціальності фізична терапія, ерготерапія, основ професійної етики та деонтології, біології, анатомії та фізіології людини.

Дана програма призначена для цілеспрямованої підготовки абітурієнтів до вступного випробування.

Зміст програми для вступних випробувань відповідає вимогам державної атестації фахівців за СВО «бакалавр».

Абітурієнт повинен знати:

- зміст нормативних документів, які регламентують підготовку фахівця з фізичної терапії та ерготерапії; етичний кодекс фахівця з фізичної терапії; етичні аспекти в ерготерапії; обов'язки і відповідальність перед громадськістю; загальні положення спілкування з пацієнтом/клієнтом.

- основні поняття реабілітації, її мету і завдання; завдання медичної реабілітації, засоби, принципи і методи фізичної терапії, як складової медичної реабілітації; завдання ерготерапії, загальні основи профілактики та методика відновлення порушень стану здоров'я пацієнта/клієнта.

- доклітинний і клітинний рівень організації живої матерії; будову клітини людського організму, її органели та процеси життєдіяльності клітини (обмін речовин та енергії, розмноження, подразливість, саморегуляція); тканинний рівень організації організму людини; організацію фізіологічних та функціональних систем людського організму; взаємозв'язок будови органів з виконуваними функціями.

Зміст відповідей на теоретичні питання повинен бути послідовним, логічним, обґрунтованим. Дотримання таких вимог свідчить про те, що

абітурієнт самостійно розкриває конкретний зміст питання білету. Білети рівноцінні за складністю питань та об'ємом інформації.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

РОЗДІЛ 1. ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ РЕАБІЛІТАЦІЇ.

Визначення поняття «реабілітація». Коротка історія виникнення реабілітації. Мета і завдання реабілітації. Принципи реабілітації. Основні реабілітаційні засоби. Види реабілітації.

Організація реабілітаційної роботи: періоди та етапи реабілітації. Завдання медичної реабілітації. Загальна схема системи медичної реабілітації. Фізична терапія, як складова медичної реабілітації. Засоби фізичної терапії. Принципи поєднання засобів фізичної терапії.

Визначення поняття «лікувальна фізична культура» (ЛФК). Особливості ЛФК як лікувального засобу. Механізми лікувальної дії фізичних вправ. Завдання ЛФК. Засоби ЛФК та їх характеристика. Форми застосування ЛФК. Методи застосування фізичних вправ в ЛФК. Періоди застосування лікувальної фізичної культури. Методики проведення занять з ЛФК. Рухові режими ЛФК. На стаціонарному етапі - суворий постільний, постільний, напівпостільний, вільний режими. На післялікарняному етапі - щадний, щадно-тренувальний, тренувальний режими Контроль ефективності застосування ЛФК (експрес-контроль, поточний контроль, етапний контроль). Структура заняття ЛФК. Фізіологічна крива заняття.

Визначення поняття «механотерапія». Завдання механотерапії. Типи механотерапевтичних апаратів. Апарати типу маятника (Крукенберга, Каро). Апарати блокового типу (Тіло). Апарати, що діють за принципом важеля (Цандера). Показання до механотерапії. Протипоказання до механотерапії. Застосування сучасних засобів механотерапії. Застосування механотерапії у лікарняний період реабілітації. Застосування механотерапії у післялікарняний період реабілітації. Застосування механотерапії при захворюваннях опорно-рухового апарату.

Визначення поняття «працетерапія». Мета працетерапії. Завдання працетерапії. Засоби працетерапії. Види працетерапії. Показання до застосування працетерапії. Протипоказання до застосування працетерапії.

Визначення фізіотерапії як науки. Класифікація лікувальних фізичних чинників. Основні принципи фізіотерапії. Вплив фізичних чинників на організм людини.

Поняття про масаж. Масажні прийоми. Види і форми масажу. Вплив масажу на організм людини. Правила проведення масажу. Показання та протипоказання до проведення масажу.

Основні нормативні документи, які регламентують підготовку фахівця з фізичної терапії та ерготерапії. Ерготерапія як професія. Цілі професії. Концепція Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), як модель біопсихосоціального підходу до процесу реабілітації: поняття активності, участі, функцій, структур, контекстуальних чинників. Роль МКФ у регуляції здоров'я, складанні стратегій лікування, профілактики та реабілітації. Робота фахівця з фізичної терапії, ерготерапії в команді з іншими підрозділами і структурами: консультативна співпраця фізичного терапевта, ерготерапевта з членами мультидисциплінарної бригади. розробка маршруту спільного ведення пацієнта.

РОЗДІЛ 2. ОСНОВИ ПРОФЕТИКИ ТА ДЕОНТОЛОГІЇ

Визначення поняття «етика» і «медична етика». Визначення поняття «деонтологія». Визначення поняття «медична деонтологія», її професійна специфічність та сфери регуляції. Історичні витоки медичної деонтології. Основні вимоги медичної деонтології до сучасного фізичного терапевта. Етичний кодекс фахівця з фізичної терапії в Україні: обов'язки і відповідальність перед громадськістю, клієнтом, професією. Конфіденційність, її збереження та порушення. Загальні положення спілкування з пацієнтом/клієнтом. Послідовність обстеження пацієнта. Етичні

аспекти в ерготерапії.

РОЗДІЛ 3. БІОЛОГІЯ

Різноманітність існуючих форм життя. Неклітинні форми: віруси і пріони. Властиві ознаки вірусів і пріонів, їх роль у природі та житті людини. Органічні речовини клітини. Поняття про біополімери в організмі людини, структура біополімера. Приклади. Властивості та функції білків в організмі людини, рівні структурної організації білкової молекули. Класи вуглеводів. Функції вуглеводів в організмі людини. Будова та функції компонентів клітини. Види та способи транспорту речовин через клітинні мембрани. Поняття про метаболізм, процеси асиміляції і дисиміляції у клітинах організму людини. Поняття про ріст і розвиток організму людини. Онтогенез людини. Вікова періодизація постембріонального розвитку людини. Регенерація, як здатність організму до самовідновлення, форми регенерації, значення. Поняття трансплантації, її види, медичне значення. Типи пухлин, їх ріст. Взаємозв'язок між пухлиною і організмом.

РОЗДІЛ 4. АНАТОМІЯ І ФІЗІОЛОГІЯ ЛЮДИНИ

Скелет як частина опорно-рухового апарату. Загальний огляд будови скелету та його функціональне значення. Хімічний склад і властивості кісток. Класифікація кісток. Ріст кістки. Вікові зміни кісток скелета. Скелет тулуба. Будова хребта і його функціональне значення. Загальний план будови хребця. Особливості будови хребців різних відділів. Фізіологічні вигини хребтового стовпа, їх значення. Рухливість хребта в різних відділах. Загальна будова грудної клітки та її функціональне значення. Груднина, її будова. Ребра, їх будова, класифікація. Сполучення ребер з грудниною та хребцями. Загальна характеристика будови скелету верхньої кінцівки. Плечова кістка, особливості її будови. Плечовий суглоб. Загальна характеристика будови скелету нижньої кінцівки. Тазова кістка. Кульшовий суглоб. Поверхневі м'язи спини. Трапецієподібний, найширший м'яз спини, м'яз-підіймач лопатки. Ромбоподібні м'язи, верхній та нижній задні зубчасті м'язи. Класифікаційне

положення, початок, прикріплення, функції. М'язи грудної клітки. Великий та малий грудні м'язи, передній зубчастий м'яз. Зовнішні та внутрішні міжреброві м'язи. Класифікаційне положення, початок, прикріплення, функції. Діафрагма. М'язи живота. Зовнішній та внутрішній косі м'язи живота. Поперечний і прямий м'язи живота. Квадратний м'яз попереку. Класифікаційне положення, початок, прикріплення, функції. Судинна система людини та її функціональне значення. Загальна будова кровоносної системи. Камери серця. Судини, які приносять кров у серце та виходять з нього. Функціональне значення великого і малого кіл кровообігу. Серце: загальна характеристика, топографія. Будова стінки серця. Перикард. Клапани серця, їх функціональна характеристика. Анатомо-фізіологічна характеристика в'язцевого кола кровообігу. Анатомо-фізіологічна характеристика провідної системи серця.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ВІДПОВІДЕЙ АБІТУРІЄНТІВ НА ФАХОВОМУ ВСТУПНОМУ
ВИПРОБУВАННІ ДЛЯ ВСТУПУ НА СВО БАКАЛАВР ЗІ
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ**

У відповідності до Закону України «Про освіту» і Державної національної програми «Освіта» основним завданням вищої школи країни є забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які визначатимуть темпи та рівень науково-технічного прогресу, сприятимуть утвердженню гуманістичних ідеалів, норм людського співжиття, формуванню інтелектуального потенціалу нації.

Нині важливого значення набуває якісна оцінка знань абітурієнтів, яка має відображати дійсний рівень підготовки вступників.

Атестаційною комісією встановлено такі критерії оцінки знань і умінь абітурієнтів з фахового вступного випробування:

180-200 балів виставляється тим абітурієнтам, які на основі принципу об'єктивності, у повній відповідності з програмою продемонстрували на екзамені бездоганні відповіді на всі поставлені питання. При цьому абітурієнт дає змістовні відповіді на додаткові і видозмінені питання. Така оцінка знань передбачає точність викладу матеріалу, високу культуру мовлення, вільне володіння термінами, вміння застосовувати знання принципів та законів на практиці. Абітурієнт повинен мати також загальний високий рівень грамотності, високу ерудицію і логічне мислення.

150-179 балів виставляється абітурієнту, який грамотно викладає програмний матеріал, не допускає істотних помилок у відповідях на питання, вільно оперує матеріалом з курсу фізичної реабілітації, обізнаний з науковою літературою. Різниця з оцінкою в 90-100 балів полягає у тому, що знання абітурієнта певною мірою звужені, немає достатньої самостійної аргументації і доказів. Можливі й окремі несуттєві помилки, які у процесі бесіди абітурієнт

самостійно виправляє. Культура мови повинна бути високою.

120-149 балів ставиться за недостатньо якісні знання всієї програми курсу фізичної реабілітації. Абітурієнт виявляє розуміння основних принципів застосування засобів фізичної реабілітації при різних нозологічних формах, проте проявляє мінімальну самостійність при викладенні матеріалу. Питання, на які дає відповіді, знає поверхнево, висновки робить невпевнено. Поверхнево ознайомлений з літературними джерелами з фізичної реабілітації, має обмежені знання фактичного матеріалу, допускає суттєві неточності, порушує послідовність у викладенні матеріалу. Культура мови є мінімально достатньою.

Менше 120 балів виставляється абітурієнту, який не засвоїв значної частини програмного матеріалу, допускає істотні помилки під час відповіді на питання або не дає їх зовсім. Не може відповісти на додаткові запитання.

**ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

1. Визначення поняття «реабілітація». Коротка історія виникнення реабілітації. Мета реабілітації. Завдання реабілітації.
2. Обґрунтувати принципи реабілітації.
3. Основні реабілітаційні засоби. Види реабілітації.
4. Періоди та етапи реабілітації. Завдання медичної реабілітації.
5. Фізична терапія, як складова медичної реабілітації. Засоби фізичної терапії. Принципи поєднання засобів фізичної терапії.
6. Визначення поняття «лікувальна фізична культура» (ЛФК). Особливості ЛФК як лікувального засобу. Завдання ЛФК. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.
7. Показання та протипоказання до застосування ЛФК.
8. Засоби ЛФК та їх характеристика. Форми застосування ЛФК.
9. Методи застосування фізичних вправ в ЛФК. Періоди застосування лікувальної фізичної культури.
10. Види режимів рухової активності. Критерії дозування фізичних навантажень під час проведення занять ЛФК. Фізіологічна крива і моторна щільність занять.
11. Види контролю за станом пацієнта (експрес-контроль, поточний контроль, етапний контроль).
12. Особливості складання реабілітаційних програм та планів конспектів з ЛФК.
13. Визначення поняття «гідрокінезотерапія». Показання і протипоказання до застосування гідрокінезотерапії.
14. Визначення поняття «механотерапія». Типи механотерапевтичних апаратів. Завдання механотерапії. Показання. Протипоказання.
15. Визначення поняття «працетерапія». Види працетерапії.

Показання. Протипоказання.

16. Визначення фізіотерапії як науки. Класифікація лікувальних фізичних чинників.
17. Основні принципи фізіотерапії.
18. Вплив фізичних чинників на організм людини.
19. Поняття про масаж. Види і форми масажу.
20. Поняття про методи масажу. Класифікація прийомів класичного масажу.
21. Охарактеризувати механізми дії масажу на організм людини.
22. Правила проведення масажу.
23. Показання та протипоказання до проведення масажу.
24. Основні нормативні документи, які регламентують підготовку фахівця з фізичної терапії, ерготерапії.
25. Визначення поняття «ерготерапія». Ерготерапія як професія, цілі професії. Функції, завдання ерготерапевтів.
26. Концепція Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ), як модель біопсихосоціального підходу до процесу реабілітації: поняття активності, участі, функцій, структур, контекстуальних чинників.
27. Роль МКФ у регуляції здоров'я, складанні стратегій лікування, профілактики та реабілітації.
28. Визначення поняття «етика» і «медична етика».
29. Визначення поняття «деонтологія». Визначення поняття «медична деонтологія», її професійна специфічність та сфери регуляції.
30. Історичні витоки медичної деонтології. Основні вимоги медичної деонтології до сучасного фізичного терапевта.
31. Охарактеризуйте етичний кодекс фахівця з фізичної терапії: обов'язки і відповідальність перед громадськістю.
32. Охарактеризуйте етичний кодекс фахівця з фізичної терапії:

обов'язки і відповідальність перед клієнтом.

33. Охарактеризуйте етичний кодекс фахівця з фізичної терапії:

обов'язки і відповідальність перед професією.

34. Конфіденційність, її збереження та порушення.

35. Загальні положення спілкування з пацієнтом/клієнтом.

Послідовність обстеження пацієнта.

36. Етичні аспекти в ерготерапії.

37. Робота фахівця з фізичної терапії, ерготерапії в команді з іншими підрозділами і структурами.

38. Віруси і пріони. Властиві ознаки вірусів і пріонів, їх роль у природі та житті людини.

39. Поняття про біополімери в організмі людини, структура біополімера. Приклади.

40. Властивості та функції білків в організмі людини, рівні структурної організації білкової молекули.

41. Класи вуглеводів. Функції вуглеводів в організмі людини.

42. Види та способи транспорту речовин через клітинні мембрани.

43. Поняття про метаболізм, процеси асиміляції, дисиміляції у клітинах організму людини.

44. Поняття про ріст і розвиток організму людини. Вікова періодизація постембріонального розвитку людини.

45. Поняття регенерації, їх форми, значення.

46. Поняття трансплантації, її види, медичне значення. Типи пухлин, їх ріст. Взаємозв'язок між пухлиною і організмом.

47. Скелет як частина опорно-рухового апарату. Загальний огляд будови скелету та його функціональне значення.

48. Хімічний склад і властивості кісток. Класифікація кісток. Ріст кістки. Вікові зміни кісток.

49. Скелет тулуба. Будова хребта і його функціональне значення.

Фізіологічні вигини хребтового стовпа, їх значення.

50. Загальний план будови хребця. Особливості будови хребців різних відділів. Рухливість хребта в різних відділах.

51. Загальна будова грудної клітки та її функціональне значення. Груднина, її будова. Ребра, їх будова, класифікація. Сполучення ребер з грудниною та хребцями.

52. Загальна характеристика будови скелету верхньої кінцівки. Плечова кістка, особливості її будови. Плечовий суглоб.

53. Загальна характеристика будови скелету нижньої кінцівки. Тазова кістка. Кульшовий суглоб.

54. М'язи грудної клітки. Великий та малий грудні м'язи, передній зубчастий м'яз. Зовнішні та внутрішні міжреброві м'язи. Класифікаційне положення, початок, прикріплення, функції. Діафрагма.

55. М'язи живота. Зовнішній та внутрішній косі м'язи живота. Поперечний і прямий м'язи живота. Квадратний м'яз попереку. Класифікаційне положення, початок, прикріплення, функції.

56. Поверхневі м'язи спини. Трапецієподібний, найширший м'яз спини, м'яз-підіймач лопатки. Ромбоподібні м'язи, верхній та нижній задні зубчасті м'язи. Класифікаційне положення, початок, прикріплення, функції.

57. Серце: загальна характеристика, топографія. Камери серця. Будова стінки серця. Перикард. Клапани серця, їх значення.

58. Морфо-функціональна характеристика вінцевого кола кровообігу.

59. Провідна система серця, його функціональна характеристика.

60. Загальна будова кровоносної системи. Судинна система людини, функціональне значення її частин. Функціональне значення великого і малого кіл кровообігу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Головацький А.С., Черкасов В.Г., Сапін М.Р., Федонюк Я.І. Анатомія людини. У трьох томах. - Вінниця: Нова книга, 2006.
2. Эрготерапия (Occupational Therapy) новая профессия в сфере реабилитации для Украины. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http :
//www.ua.ua.info/mamforum arch/theme/516316. html](http://www.ua.ua.info/mamforum arch/theme/516316. html)
3. Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я». Верховна Рада України. (12.01.2022). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1053-20#Text>
4. Зміни до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я». (пункти 26-27; 54-55) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#T ext>
5. Касевич Н.М. Медсестринська етика і деонтологія : підручник. - 2- е вид., стер. - К.: ВСВ «Медицина», 2010. - 200 с.
6. Ковальов О.М. Деонтологія в медицині : підручник / О.М. Ковальов, Н. А. Сафаргаліна-Корнілова, Н.М. Герасимчук. - К.: ВСВ «Медицина», 2015. - 240 с.
7. Малий атлас з анатомії: Переклад з 5-го польськ. вид. - ВСВ “Медицина”, 2011. - 136 с., 83 іл.
8. Марченко О.К. Основы физической реабилитации: учеб. для студентов вузов / О.К. Марченко. - К.: Олімпійська література, 2012. - 196 с.
9. Медична та соціальна реабілітація: Навчальний посібник / За заг. ред. І. Р. Мисули, Л.О. Вакуленко. - Тернопіль: ТДМУ, 2005. - 402 с.
10. Питання організації реабілітації у сфері охорони здоров'я: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2021 р. № 1268 - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021 -
%D0%BF#T ext](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1268-2021 -%D0%BF#T ext)

11. Порада А.М. Медико-соціальна реабілітація і медичний контроль / А.М. Порада, О.В. Порада. - К.: ВСВ «Медицина», 2011. - 296 с.
12. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації / Порада А.М., Солодовник Ю.В., Прокопчук Н.Є. - Київ., Медицина, 2008. - 246 с.
13. Професійна діяльність фахівця з фізичної терапії та ерготерапії. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-68-2020-4.pdf>
14. Сабадишин Р.О. Медична біологія. Підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів I-II рівнів акредитації / Р.О. Сабадишин, С. Є. Бухальська. - Вінниця: Нова книга, 2008. - 368 с.
15. Сапункова С.С., Піц Л.О., Гутніцька А.Ф., Стефанюк Є.С., Медична та соціальна реабілітація. К.: ВСВ «Медицина», 2018. - 280 с.
16. Сидоренко П.І. та ін. Анатомія та фізіологія людини: підручник. - 3-тє вид., випр. - К.: Медицина, 2011. - 248 с.
17. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія» (2018). - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/227-fizichna-terapiya-ergoterapiya-bakalavr.pdf>)
18. Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині: підручник / М.В. Степашко, Л.В. Сухостат. - К.: ВВС Медицина, 2010. - 352с.
19. Федонюк Я.І. Анатомія та фізіологія з патологією. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2001. - 676 с.
20. Філімонов В.І. Фізіологія людини у питаннях і відповідях. Навчальний посібник. - Вінниця: Нова книга, 2010 - 456 с.
21. Френк Неттер. Атлас анатомії людини / За ред. проф.

Ю.Б. Чайковського: наук.-. пер. з англ. канд. мед. наук А.А. Цегельського. - Львів: Наутілус, 2004. - 514 с.

22. Черкасов В.Г., Бобрик І.І., Гумінський Ю.Й., Ковальчук О.І. Міжнародна анатомічна термінологія. - Вінниця: Нова книга, 2010. - 392 с.

23. Язловецький В. С. Основи фізичної реабілітації : [Учебник для вузов] / В. С. Язловецький, Г. Е. Верич, В. М. Мухін. - Кіровоград, 2004. - 328 с.

Додаткова:

1. Бобрик І.І., Ковешніков В.Г. Міжнародна анатомічна номенклатура. - К.: Здоров'я, 2001. - 328 с.

2. Вакуленко Л.О. Лікувальний масаж / Л.О. Вакуленко, Г.В. Прилуцька, Д.В. Вакуленко, П.П. Прилуцький. - Тернопіль: ТДМУ Укрмедкнига, 2006. - 468 с.

3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

4. Лікувальна фізична культура: підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.П. Юшковська. - Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. - 234 с.

5. Михалевич Р.Ф. Анатомія та фізіологія з основами патології. — К.: Здоров'я, 2001. - 175 с.

6. Назар П.С., Віленський Ю.Г., Грандо О.А. Основи медичної етики. - К.: Здоров'я, 2002.

7. Окамото Гері Основи фізичної реабілітації : [Навчальний посібник] / Окамото Гері. - Львів: Галицька видавнича спілка, 2002. - 325 с.

8. Шапаренко П.П., Смольський Л.П. Анатомія людини. У двох томах. - Київ: Здоров'я, 2003.

Голова фахової атестаційної комісії
Зав. кафедри

доц. Дмитренко С.М.
доц. Корольчук А.П.
доц. Бекас О.О.

Укладач